

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 25285/2024
25.12.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Немања Борисављевић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Мирјана Митић, адвокат из ..., ради заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 408/24 од 21.08.2024. године, у седници одржаној 25.12.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 408/24 од 21.08.2024. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лазаревцу П2 182/23 од 19.03.2024. године, ставом 1/ изреке, одбијен је предлог тужиље за прекид поступка до окончања предмета П2 213/23, односно до изјашњења Комиције вештака у складу са решењем о вештачењу и налогом суда од 14.03.2024. године, дати у предмету П2 213/23. Ставом 2/ изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље да се туженом одреди мера заштите од насиља у породици наношењем или покушајем наношења телесних повреда, забраном приближавања на растојању од 50 м тужиљи АА, као и да му се забрани било какво даље вређање, узнемиравање, физичко или вербално, као и сваки други вид дрског, безобзирног и злонамерног понашања према тужиљи АА и мал. ВВ, која заштитна мера ће трајати годину дана, као неоснован. Ставом 3/ изреке, тужиља је обавезана да туженом на име трошкова парничног поступка плати износ од 139.500,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом Гж2 408/24 од 21.08.2024. године, одбио као неосновану жалбу тужиље и потврдио пресуду Основног суда у Лазаревцу П2 182/23 од 19.03.2024. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиља је изјавила благовремену ревизију из свих законских разлога.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11 ... 18/20), у вези одредбе члана 202. Породичног закона ("Службени гласник РС", бр. 18/05) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а указивање тужиле на битну повреду из одредбе члана 374. став 2. тачка 7. Закона о парничном поступку је без утицаја на одлучивање, имајући у виду да та битна повреда није разлог за изјављивање ревизије на основу одредбе члана 407. став 1. тачка 2. истог Закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца и тужени су бивши ванбрачни партнери који имају заједничко дете, мал. ВВ, рођену ... године. Правноснажном пресудом Основног суда у Лазаревцу П2 220/20 од 03.06.2021. године, одлучено је да, по престанку ванбрачне заједнице између тужилце и туженог, мал. ВВ буде поверена мајци на самостално вршење родитељског права, уз обавезу оца да њеном издржавању доприноси са 25% своје зараде. Уређен је начин одржавања личних односа мал. ВВ са оцем ББ, почев од дана пресуђења 03.06.2021. године, у наредних шест месеци и то два пута недељно, тако што ће отац долазити у ... и дете виђати недељом од 15 до 19 часова и средом од 18 до 20 часова у присуству мајке. У то време мал. ВВ је била у узрасту од ... године, па се очекивало да ће отац у потпуности упознати навике и потребе мал. детета и да ће, након успостављања квалитетног емотивног односа, дете код оца проводити време од суботе од 9 часова до недеље до 19 часова, као и дан крсне славе и рођендан оца. Због догађаја који се одиграо 21.06.2023. године, тужилца је поднела тужбу, са захтевом за одређивање мере заштите од насиља у породици, па је туженом изречена хитна мера заштите од насиља у породици, која је продужена решењем Основног суда у Лазаревцу НП 157/23 од 23.06.2023. године. Тужени је 07.08.2023. године против тужилце поднео тужбу Основном суду у Лазаревцу у предмету П2 213/23, ради измене одлуке о одржавању личних односа мал. ВВ са њим, као родитељем које не врши самостално родитељско право, а у односу на то како је претходно одлучено правноснажном пресудом П2 220/20 од 03.06.2021. године. Решењем Основног суда у Лазаревцу НП 323/23 од 29.11.2023. године тужилци је продужена изречена хитна мера удаљења из стана у ... и забрана контактирања и приласка сестри ГГ, из разлога што је АА, 28.11.2023. године, након одржаног рочишта у парници када јој је предочен налаз и мишљење Центра за социјални рад од 22.11.2023. године, по њеном тражењу достављена копија истог, а одбијен захтев да јој се достави пратећа документација достављена уз мишљење Центра, ушла у породични стан, где живи са сестром и мајком, те мал. ВВ, обратила се мал. ВВ речима: "Ајде да видимо шта су ове кучке изјавиле?", мислећи на мајку и сестру ГГ. Према речима жртве ГГ, АА је била незадовољна изјавама које су она и њена мајка дале у поступцима пред судом, везано за вршење родитељског права над мал. ВВ, те је АА навела: "За овакве је само метак у чело!". Тужилца се, као могући учинилац у том поступку изјаснила тако што је негирала наводе жртве, али је навела да су је узнемирили папири које је адвокат показао, да се осећа одбачено од стране мајке и сестре, због чега ће се преселити код оца у У предмету П2 213/23, Центар за социјални рад Лазаревац је доставио суду мишљење да актуелно није у интересу мал. ВВ да буде поверена оцу на самостално вршење родитељског права, а у наредна три месеца треба регулисати одржавање личних односа мал. детета са оцем, који је заживео тек након што је

тужиљи АА изречена хитна мера која је продужена решењем од 29.11.2023. године, и то два пута недељно, средом од 8 до 12 часова и недељом од 12 до 19 часова, тако што ће отац преузимати дете на адреси баке по мајци, а дете ће доводити мајка на ту адресу и вратити га. Прве среде у првом месецу и последње средње у другом и трећем месецу виђање оца и мал. детета ће се одвијати у просторијама Центра за социјални рад у присуству стручног радника. Мишљење Центра је да нема места изрицању тужиљи АА мере заштите од насиља и узнемиравања у односу на мал. ВВ. Решењем од 11.03.2024. године у предмету П2 213/23, суд је одбио предлог за одређивање привремене мере, да дете повери оцу, мајку лиши родитељског права и мајци изрекне мере забране узнемиравања, дрског и злонамерног понашања у односу на мал. ВВ. Градски Центар за социјални рад у Београду, Одељење Лазаревац је у предмету П2 213/23 доставио свој налаз и мишљење 14.03.2024. године, тако што се изјаснио да је, узимајући у обзир комплексност предмета те донете привремене мере, изречен корективни надзор над вршењем родитељског права у односу на тужиљу АА, имајући у виду пријаве подношене ПС које су довеле до усложњавања и продубљавања односа између АА и ББ, да су нарушени породични односи у примарној породици АА продубљени временом још више, да је мал. ВВ изложена свему томе, али са аутентичном потребом за оба родитеља индикованим отпором, што код детета доводи до унутрашњих конфликта, те је целисходно одређивање вештачења родитељских капацитета оба родитеља, али и мал. детета. Градски Центар за социјални рад у Београду, Одељење Лазаревац је 15.11.2023. године доставио првостепеном суду налаз и мишљење након разговора са мал. ВВ и тужиљом са проценом Центра да ни код тужиље, а ни код мал. ВВ не постоји аутентичан страх и забринутост да би могле да буду угрожене од стране туженог. Пре догађаја из јуна 2023.године није било пријаве за насиље а актуелна комплексна ситуација и спровођење привремених мера није довела до нових инцидената, те је мишљење Центра да није целисходно изрицање туженом мере забране узнемиравања мал. ВВ и тужиље. У свом налазу и мишљењу од 22.11.2023. године, Градски Центар за социјални рад у Београду, Одељење Лазаревац је дао мишљење да мал. ВВ у разговору насамом са стручним радницима има позитиван став о виђењу са оцем. Процењено је да код тужиље и мал. ВВ не постоје аутентичан страх или да су на било који начин угрожене од туженог, те како није било пријава за насиље, ценећи при том и актуелну ситуацију везано за предмет П2 213/23 Центар сматра да није целисходно изрицање туженом мере заштите од узнемиравања према мал. ВВ и тужиљи. Центар за социјални рад "Солидарност" Панчеву је у свему сагласан са проценом и мишљењем Градског центра за социјални рад у Београду, Одељење Лазаревац. Тужени је раније изречене мере поштовао. Обављен је разговор са дететом, које је догађај који је претходио изрицању мера није перципирала као угрожавајући, те је процењено да, у конкретном случају, не постоји ризик од понављања насиља. Догађај због ког тужиља тражи одређивање мере заштите насиља у породици одиграо се 21.06.2023. године око 17,30 часова, када је она кренула са дететом на виђење са ББ, па је код пијаце у ... видела ББ како седи у возилу и одмах креће колима за њима. Када је зауставила возило на пумпи да сипа бензин, ББ је такође паркирао возило и то одмах до њеног аутомобила. Одатле је тужиља кренула у играоницу, где се иначе одвијају контакти детета са оцем, а тужени је све време пратио возилом. Седели су у играоници два сата, ВВ се све време играла, није хтела да разговара са оцем иако је он више пута инсистирао на томе. Говорио је детету да није љут на њу, да јој опрашта и да је мајка наговара, а тужиљи је говорио да је лоша мајка. Када се завршио термин контакта, ишао је све време иза њих и пратио их до трафике, где је тужиља нешто купила, а затим аутомобилом све до самопослуге, где је „излетео“ из возила и стао поред њих.

На захтев тужиле да се склони и да их не узнемирава није реаговао. Све време док су биле у продавници, ишао је за њима, између рафова. Док су биле на каси, чекао је испред врата и пратио их након тога до аутомобила. Убацио је у аутомобил кесицу са играчком, а кад му је тужилја рекла да ће га пријавити полицији одговорио је: "Само пријави полицији, видећеш...". Тужени се изјаснио да није тачно да је АА рекао да је лоша мајка, а да је након играонице ишао за њима јер није стигао да се поздрави са дететом. Решењем Основног суда у Лазаревцу НП 157/23 од 23.06.2023. године према туженом је продужена хитна мера забране контактирања и приласка оштећенима АА из ... и мал. ВВ, изречена наредбом полицијског службеника ПС Лазаревац од 22.06.2023. године у 20,14 часова.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиле одбио, прихватајући налазе и мишљења Градског Центра за социјални рад у Лазаревцу и у Панчеву, који су се сагласили да није целисходно изрицање туженом мере заштите узнемиравања према мал. ВВ и тужилји. Ово посебно, имајући у виду да ни код тужиле, а ни код мал. ВВ не постоји аутентичан страх или забринутост да би на неки начин могле бити угрожене од стране ББ, да раније није било пријава за насиље и да је тренутно актуелна комплексна ситуација и спровођење привремених мера. Суд није прихватио исказ тужиле да се она није осећала безбедно и да се плашила, јер је контрадикторан, не само у односу на наводе из тужбе већ и у делу који се односи на догађаје који су довели до погоршања односа између ње и туженог, а након што је тужени изразио жељу да, након две године, виђа дете без њеног присуства.

Другостепени суд је прихватио разлоге наведене у првостепеној одлуци, налазећи да је првостепени суд, полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно применио одредбе члана 197, 198. став 2. тачке 3. и 5. Породичног закона. Понашање туженог, који је у јуну месецу 2023. године изразио жељу да више времена проводи са мал. ВВ без присуства мајке, (на шта је имао правни основ у пресуди од 03.06.2021. године), по оцени суда, је за последицу имао догађај који се одиграо 21.06.2023. године. Утврђено понашање туженог, по мишљењу другостепеног суда, нема у себи елементе именованих и неименованих облика насиља, оно није дрско, безобзирно и злонамерно понашање, нити је угрожен телесни интегритет, душевно здравље и спокојство тужиле и мал. ВВ. С тим у вези, другостепени суд је закључио да је првостепени суд правилно одбио предлог тужиле за прекид поступка у овој парници до окончања предмета П2 213/23, односно изјашњења Комисије вештака у складу са решењем о вештачењу и налогом суда од 14.03.2024. године у том предмету, јер је поступак у парници по предлогу за заштиту од насиља у породици посебан парнични поступак, који је по својој природи хитан и у том поступку се утврђују чињенице конкретног понашања лица за које се тврди да је извршило насиље.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 197. став 1. Породичног закона, дефинисано је насиље у породици као понашање којим један члан породице угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство другог члана породице. Карактеристични видови насиља (именовани облици насиља), одређени су ставом 2. истог члана Закона, уз одређење да се насиљем у породици сматра и свако друго дрско, безобзирно и

злонамерно понашање које један члан породице испољава према другом члану породице (неименовани облици насиља).

Полазећи од законске дефиниције насиља у породици и утврђеног чињеничног стања, неосновани су наводи ревидента да је побијана пресуда донета погрешном применом материјалног права. Тужилја у ревизији указује да инсистирање туженог да виђа мал. ВВ, упркос њеном противљењу, представља психолошко насиље. Супротно томе, на основу одредбе члана 61. став 1. Породичног закона, дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, а то право детета може бити ограничено само судском одлуком, када је то у најбољем интересу детета (став 2.).

У конкретном случају, тужени није лишен родитељског права, а у најбољем интересу детета је да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. Насиљем у породици, у смислу става 1. одредбе члана 197. Породичног закона, сматра се нарочито: 1) наношење или покушај наношења телесне повреде; 2) изазивање страха претњом убиства или наношењем телесне повреде члану породице или њему блиском лицу; 3) присиљавање на сексуални однос; 4) навођење на сексуални однос или сексуални однос са лицем које није навршило 14-ту годину живота или немоћним лицем; 5) ограничавање слободе кретања или комуницирања са трећим лицима; 6) вређање, као и свако друго дрско, безобзирно и злонамерно понашање. Ништа од наведеног није утврђено у односу туженог према тужилји и мал. ВВ, што би налагало изрицање тражене мере заштите. Правилан је закључак нижестепених судова да то што тужени покушава да успостави личне односе са мал. ВВ, не представља насиље у породици, јер он то не чини на начин који би налагао потребу изрицања мера заштите предвиђених одредбом члана 198. Породичног закона.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка, јер је донета правилном применом одредбе члана 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, имајући у виду његов исход.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић, с.р.**

**За тачност отправака
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**